

УДК 1(091)+162+177.7
 DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2019-2-4>

Добролюбський Андрій Олегович

доктор історичних наук,

професор кафедри історії України

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ВІДОБРАЖЕННЯ СХОЖОСТІ, ПОДІБНОСТІ І АНАЛОГІЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ГЕРМЕНЕВТИКИ В СУЧАСНОМУ БУТТІ

Анотація. *Поняття «герменевтика «грецького походження: hermeneuein означає «сповіщати», « тлумачити», «роз'яснювати». У широкому сенсі «герменевтика» – це мистецтво тлумачення текстів.*

Перед герменевтикою стоїть подвійне завдання, а саме: дослідження мовного виявлення в якості елемента певної мовної системи і разом з тим – як виявлення стоїть за ним унікальної суб'єктивності.

Необхідно помітити відмінність між «традиційної» та «філософської» герменевтикою, полягає в наступному: якщо в традиційної герменевтики розуміння виступає як методологічна, то у філософській як онтологічна категорія; якщо мета традиційної герменевтики – методично вивірена реконструкція сенсу, вкладеного в той чи інший текст автором, то мета філософської герменевтики – аналіз структури герменевтичного досвіду під кутом зору розкриття укладеного в ньому людського ставлення до світу.

Відзначимо, що схожість, подібність й аналогія – це близькі категорії в філософії, часто розуміються як синонімічні. Однак філософія герменевтики проводить між ними відмінності, допомагаючи виявити складність мислення Людини і його різноманіття мислення у розумінні, тлумаченні та аналізі текстів.

Категорія «подібності» розуміється як ставлення близьке, а в деякому випадку і подібне, споріднене рівності. При наявності у пари предметів, що вивчаються хоча б одного загально-го ознаки вже ми можемо заявити про схожість цих предметів. Філософській герменевтиці ближче гносеологічне трактування категорії «схожість», що розглядає його як характеристику відповідності образу і предмета, відображення і його оригіналу.

А ось категорія «подібність» дуже важлива для розуміння однакових рис об'єктів, що служить ключем до пояснення бажання і потреби суспільства до життя без кордонів.

Виходячи з категорій «схожість» і «подібність» виникає категорія «аналогія», під якою мається на увазі умовивід, що дозволяє зробити висновок про наявність у предмета або предметів певної ознаки на підставі того, що цією ознакою володіють інші предмети, багато в чому схожі на перший.

У сучасному суспільстві категорії схожості, подібності й аналогії мають важливе значення для розуміння системи дій людини, її буття у світі конкретних предметів і явищ, його розуміння суті того, що відбувається.

Ключові слова: *герменевтика, філософська герменевтика, схожість, подібність, аналогія, сучасне буття.*

Поняття «герменевтика «грецького походження: hermeneuein означає «сповіщати», « тлумачити», «роз'яснювати». У широкому сенсі «герменевтика» – це мистецтво тлумачення текстів. Витоки цього мистецтва йдуть в античність. У давньогрецькій міфології Гермес-вісник богів, якому належало не просто сповіщати смертним веління згори, а й розтлумачувати їх. Завдання «герменевтів» (вчених тлумачів) в епоху еллінізму полягало в інтерпретації сакральних текстів, сенс яких був закритий для непосвячених. До числа сакральних відносилися не тільки теологічні, а й юридичні тексти (тексти законів).

У Середньовіччі герменевтика розумілася як екзегетика – коментування Біблії. Функція екзегетики полягала насамперед у такому тлумаченні Святого Письма, при якому той чи інший фрагмент (наприклад, епізод з життя давньоєврейського народу) виступив би не в його

буквальному, а у власне релігійному значенні. Така інтерпретація, що отримала назву «алегоричної», пізніше була доповнена і уточнена в рамках так званої чотирирівневої теорії інтерпретації, що розрізняла «історичне» (буквальне), «алегоричне», «моральне» і «аналогічне» (містичне) тлумачення.

Важливим етапом розвитку герменевтики була епоха Відродження. У цей час відбувається поступова емансипація літератури: до корпусу текстів, які потребують вченої тлумаченні, додаються твори класичних античних авторів. Саме тоді складається відмінність між *hermeneutika sacra* і *hermeneutika profana*; предметом першої є Сакральні тексти, другий-Тексти «профанні», тобто такі, що не мають прямого відношення до Біблії.

Вирішальне значення для становлення герменевтики в якості самостійної дисципліни мав період Реформації. Якщо католицька теологія спирається на традицію інтерпретації Святого Письма (а саме, на твори Отців церкви – Священний Переказ), то в протестантській теології за Святим Переданням заперечується сакральний статус. Тим самим воно перестає служити незаперечним каноном тлумачення Біблії. Тим самим завдання, що стоїть перед герменевтами, розростається до небачених розмірів. На протестантській основі і виростає герменевтика як особлива дисципліна-вчення про методи інтерпретації. Першим документом такої герменевтики вважається трактат І. Даннхауера «*Hermeneutika sacra*» (1654) [1].

З «сакральної герменевтики» згодом виросла «теологічна герменевтика» (І. Ернесті, Рамбах), з «профанної – «філологічна» (Й.М. Хладениус, Фр.Аст, Фр. Вольф, Г. Ф. Майер). З освітою традиція «теологічної герменевтики» відходить на задній план, тоді як «філологічна» герменевтика набирає силу.

Все вищезазначене розвиток характерно не для самої герменевтики як науки, а, для прото-герменевтики. Історія ж в сучасному розумінні категорії «герменевтика» і наукова дослідження суті герменевтики починається на рубежі XVIII-XIX століть і пов'язана з ім'ям Фрідріха Шлейєрмахера.

Ф. Шлейєрмахер перетворив герменевтику в універсальну теорію розуміння [2]. Предмет цієї теорії – тексти самого різного роду, без відбору «гідних» тлумачення з безлічі «негідних» тлумачення. Розроблені Ф.Шлейєрмахером «правила розуміння» не специфікуються залежно від типу тексту (раніше вважалося, що до різних творів – «священним», «класичним» і «авторитетних» – слід застосовувати різні правила інтерпретації).

Мета герменевтики, по Ф. Шлейєрмахеру, полягає в проясненні умов можливості розуміння письмових документів. Будь-який письмовий документ являє собою «мовне виявлення», що має двояку природу. З одного боку, він є частиною загальної системи мови, з іншого – продуктом творчості деякого індивіда. Тому перед герменевтикою стоїть подвійне завдання, а саме: дослідження мовного виявлення в якості елемента певної мовної системи і разом з тим – як виявлення стоїть за ним унікальної суб'єктивності. Першу частину завдання виконує «об'єктивне» (або «граматичне») тлумачення, другу – «технічне» (або «психологічне»). Граматичне тлумачення аналізує текст як частину певної лексичної системи, психологічний ж досліджує індивідуальний стиль, тобто комбінації виразів, не задані лексичною системою. У пізніх роботах, Ф. Шлейєрмахер віддавав перевагу розробці «технічної», тобто суб'єктивної, інтерпретації.

До Ф. Шлейєрмахеру сходять також важливе розрізнення між «компаративними» і «дівінаторними» (інтуїтивними) процедурами інтерпретації: якщо в першому випадку висловлювання, складові певний письмовий документ, тлумачаться в порівнянні з мовним, історичним контекстом (з іншими текстами відповідної епохи), то інтуїтивно схоплюється зміст твору. Ф. Шлейєрмахер звернув увагу на круговий характер процесу розуміння (так званий герменевтичне коло): розуміння частини (наприклад, окремого слова) неможливо без розуміння цілого (зокрема, того речення, в яке це слово входить), але розуміння цілого, у свою чергу, передбачає розуміння частин.

Необхідно відзначити, що герменевтична теорія Ф. Шлейєрмахера залишена їм лише в рукописних фрагментах. Це ускладнює її «об'єктивне», неупереджене виклад і відкриває широкий простір для маніпуляцій з її окремими положеннями. В результаті цього спадщина Ф. Шлейєр-

махера стала ареною боротьби. Одні бачать в ньому основоположника великої традиції, що знайшла продовження в кінці XIX - початку XX століть і потребує лише в систематизації, інші загострюють окремі положення його герменевтики в протизагадній подальшій герменевтичній традиції. До числа перших відноситься, перш за все, італійський історик права Е. Бетті, до других – німецький філософ Х. Г. Гадамер.

Етапом історії герменевтики була концепція В. Дільтея, в рамках якої герменевтиці приписується особлива методологічна функція [3]. «Розуміння», з яким має справу герменевтика, являє собою, згідно В. Дільтею, не просто якийсь аспект теорії пізнання, але фундамент гуманітарного знання («наук про дух») взагалі. В. Дільтей не був першим мислителем, який звернув увагу на особливий статус розуміння в гуманітарних науках. Так, німецький історик Й. С. Дройзен в досить гострій формі поставив питання про методологічну нестачу історіографії, що перешкоджає їй стати наукою [4]. Методом історичного пізнання, по Й. С. Дройзену, має стати «розуміння». Предмет останнього складають не об'єктивні факти, а те, що свого часу вже було проінтерпретовано; робота історика – це «розуміюче схоплювання» колись понятого. Подібні думки стосовно праці філолога висловлює А. Бек. Його знаменита формула, згідно з якою філологія є «пізнання пізаного», має на увазі дві обставини. По-перше, філологічне знання видобувається в ході реконструкції деякого документа; але те, що підлягає реконструкції, являє собою певне знання. «Рекогнітивний» акт філолога завжди націлений на деякий когнітивне ціле. По-друге, документи, з якими має справу філолог, суть письмово зафіксовані результати пізнавальних зусиль того чи іншого індивіда; але ці фіксації несуть у собі більший зміст, ніж було відомо залишив їх індивіду. «Що повідомили» не зводиться до того, що той чи інший автор мав намір повідомити. (У свій час те ж саме мав на увазі Ф. Шлейєрмахер, коли говорив про необхідність «зрозуміти автора краще, ніж він сам себе розумів».)

У своїй «енциклопедії і методології філологічних наук» («курс лекцій, прочитаних між 1809 і 1865 рр., виданий в 1877 р) А. Бек виділяє чотири основних типи інтерпретації: «граматичну», «історичну», «індивідуальну «і» родову « (що відноситься до різних типів мови і літературних жанрів) [5]. У граматичній інтерпретації текст розуміється виходячи з цілісного контексту «загальноживаних виразів мови», в історичній – взаємозв'язку «ходових уявлень» даної епохи (в обох випадках справа йде про об'єктивні умови повідомлення). Суб'єктивні умови повідомлення аналізуються через тлумачення індивідуальності мовця («Індивідуальна» інтерпретація) і через віднесення повідомлення до певної мовної форми (родова, або «генерична» інтерпретація).

Таким чином, заслуга В. Дільтея полягає не в тому, що він висунув тезу про особливий статус розуміння в історико-гуманітарних науках («науках про дух»), а в тому, що він зробив спробу систематичного розвитку цієї тези.

Герменевтика у В. Дільтея – частина більш широкого методологічного проекту. Мета останнього – обґрунтувати особливу значущість історико-гуманітарного пізнання, несводимість процедур такого пізнання до процедур природничих наук. Своєрідність сфери, з якою мають справу Гуманітарні науки, полягає в тому, що пізнає суб'єкт сам є частина тієї сфери, яку йому належить пізнати. З цієї констатації виростає знаменита формула В. Дільтея, згідно з якою «природу ми пояснюємо, духовне життя ми розуміємо». Це положення пізніше послужило приводом до протиставлення «пояснення» і «розуміння» як двох несумісних методів пізнання. Хоча деякі фрагменти В. Дільтея призводять до подібної трактуванні його думки, сам він подібної дихотомії не будував. «Розуміння», згідно В. Дільтею, не протистоїть поясненню, а скоріше, доповнює його.

Водорозділом в історії герменевтичної думки стала робота М. Хайдеггера «час і буття» (1927) [6]. Розуміння розглядається тут не стільки як спосіб пізнання, скільки як спосіб буття. Людське буття (Dasein) є з самого початку буття розуміє. Саме завдяки цій обставині людина в змозі схоплювати світ на доп-редикативному рівні. Тлумачення спочатку закладеного в людському бутті розуміння буття (Seinsvertaendnis) М. Хайдеггер називає «герменевтикою фактичності».

Звідси випливає, щонайменше, два принципових наслідки. Це: онтологічний характер герменевтичного кола і основоположне значення феномена історичності. По-перше, коли швидке розуміння являє собою не гносеологічну процедуру, а належить самій структурі людського буття, до фундаментальних умов самої можливості, то герменевтичне коло, розірвати який прагнула традиційна теорія інтерпретації, перестає сприйматися як пізнавальної труднощі. Іншими словами, герменевтичне коло набуває онтологічний характер. По-друге, в Новому Світі постає так звана проблема історизму.

«Історизмом», починаючи з рубежу XIX-XX століть, називали Історичний позитивізм-без-системне накопичення історичних фактів, що не задається питанням про їх значущість. По суті, проблема історизму – це проблема релятивізму. М. Хайдеггер шукає вирішення цієї проблеми через поняття «історичності» (*Geschichtlichkeit*). Історію, укладену в цьому понятті, М. Хайдеггер пропонує мислити не як (завершене) минуле, а як (незавершене) рух, в якому ми самі перебуваємо. Продумування історичності в якості сутнісної риси людського існування і має сприяти подоланню «історизму». Людина існує історично в тій мірі, в якій він не просто «надано» своїм історичним умовам, а в тій, в якій він певним чином відноситься до цих умов. Відповідно він відноситься і до своїх власних можливостей. Це ставлення до історично певного світу як простору можливостей розгортається в розумінні. Розуміння як ставлення до можливостей, в свою чергу, історично, бо завжди пов'язане з ситуацією, в якій людина себе застає. Вихід за межі власної ситуації, її «трансцендування» робить можливим розуміння іншої історичної ситуації. В ході встановлення ставлення до іншої ситуації отримується розуміння власної, тобто саморозуміння.

Такі підсумки і виводить з «Буття і часу» Х.-Г. Гадамер. Розвинена Х.Г.Гадамером концепція філософської герменевтики-результат синтезу екзистенціально-феноменогічної філософії з попередньою герменевтичною традицією [7]. Для Х.-Г. Гадамера, як і для М. Хайдеггера, розуміння є форма первинної даності світу людині. Воно не просто лежить в основі нашого ставлення до тих чи інших текстів, але в основі нашого ставлення до світу. Тому герменевтика, будучи філософією розуміння, має універсальний статус, або універсальний вимір. Вона не обмежується методологічними питаннями тлумачення творів культури минулого і не зводиться до розробки методології гуманітарного пізнання, але має відношення до фундаментальних – онтологічними – структур людського існування, до базисним моментів нашої комунікації з іншими людьми і нашого ставлення до дійсності.

Класична герменевтика до Х.-Г. Гадамера прагнула до деякого об'єктивного, «правильного» розуміння тексту. Запорукою об'єктивності був укладений в текст сенс. Його передбачалося відтворити-за допомогою вникання в смислове зміст, вкладене в текст автором. Це вникання, в свою чергу, передбачало відтворення смислового поля, що оточував текст – реконструкцію культурно-історичних умов його створення. Цю процедуру називали «переміщенням» (*Versetzung*). Історику належало подумки перенестися зі свого історичного та культурного світу в світ автора. Як би не трактувати цей процес – як емпатію, «вживання» в чужу суб'єктивність, або як «вжити» в епоху, в яку жив творець того чи іншого тексту, в будь-якому випадку базисної операцією тлумачення служило переміщення, а його ідеалом – усунення «зазору» (термін згідно С. Хантінгтону), що відокремлює інтерпретатора від інтерпретуємого. Х.-Г. Гадамер знаходить цей ідеал непродуктивним. По-перше, тому, що він недосяжний. Інтерпретатор ніколи не зможе «звільнитися» від власної ситуації, перевтілюючись в іншу суб'єктивність. Віра в таку можливість – ілюзія наївного об'єктивізму. По-друге – і це головне – таке прагнення не потрібно. Воно не стільки полегшує розуміння, скільки ускладнює його. Або, якщо завгодно, робить розуміння неможливим, бо зрозуміти якийсь чужий досвід можна, лише зіставивши його зі своїм власним, тобто саме в якості іншого досвіду. Тому більш коректним описом процедури розуміння буде не переміщення інтерпретатора з власного горизонту в горизонт тексту, а злиття їх горизонтів. Причому злиття це ніколи не буває повним. Дистанція, що відокремлює тлумача від тлумачуваного тексту, завжди залишається. Вона становить необхідну умову розуміння.

Необхідно відзначити, що прихильники позначається нами класичної герменевтики в більшості випадків вкрай скептично ставляться до Х.-Г. Гадамера і його послідовникам.

Один з найбільш яскравих представників традиційної герменевтики Е. Бетті створив всеосяжний компендіум процедур і правил тлумачення текстів. Його загальновідома праця «Загальна теорія інтерпретації» (1955) [8] перекладена з італійської на основні європейські мови. Об'єктом розуміння є, по Е. Бетті, «значущі форми», за якими стоїть об'єктивувався в них дух. Розуміння тексту – це тріадичний процес, що включає в себе наступні етапи: рекогнітивний (впізнавання), репродуктивний (відтворення) і нормативний (застосування). Їм відповідають такі «канони» (правила), або принципи інтерпретації: принцип автономії об'єкта, згідно з яким останній має іманентної логіки існування; принцип когерентності значення, тобто відтворення об'єкта в цілісності його внутрішніх зв'язків; правило актуальності значення, що означає, що реконструюється ціле підлягає включенню до інтелектуальний горизонт інтерпретатора.

Виходячи з чого можемо зробити висновок про відмінність між «традиційної» та «філософської» герменевтикою, що полягає в наступному: якщо в традиційної герменевтики розуміння виступає як методологічна, то у філософській як онтологічна категорія; якщо мета традиційної герменевтики – методично вивірена реконструкція сенсу, вкладеного в той чи інший текст автором, то мета філософської герменевтики – аналіз структури герменевтичного досвіду під кутом зору розкриття укладеного в ньому людського ставлення до світу.

З висоти сьогоденного знання, відзначимо, що, на нашу думку, дана полеміка багато в чому надумана. У самого Х.-Г. Гадамера можна знайти чимало місць, де він підкреслює важливість «процедурних» питань інтерпретації. Але власне герменевтична проблема, проблема розуміння як така, починається там і тоді, де і коли «процедурні» питання уже вирішені.

Пізніше П. Рікер описує своє бачення значення герменевтики у філософському знанні [9]. Герменевтичний проект П. Рікера, так само, як і гадамерівський, спирається на «час і буття» М. Хайдеггера. Але якщо М.Хайдеггер, ввівши онтологічне поняття розуміння, проклав «короткий шлях до буття», то герменевтика, що розробляється П. Рікером, прямує до буття, тобто до онтології, іншим шляхом. Завдання герменевтики, по П.Рікеру – це розкриття смислових структур, що володіють надмірністю. Такими структурами є символи. Виділяються три основних типи символу-космічні, або «ієрофанічні», символи сновидінь, або «оніричні» і поетичні символи. Перші складають предмет феноменології релігії, другі – психоаналізу, треті – літературної критики.

Герменевтичне тлумачення націлене на те вимір символу, яке, знаходячи вираз в мові, не повністю збігається зі своїм мовним виразом, не тотожне йому. Незвідний до мови залишок-потужне і дієве в символі-вимагає встановлення зворотного зв'язку між мовою і досвідом, зв'язку між сферою мови і Конституцією живого досвіду. Встановлення такого зв'язку – найважливіший момент герменевтики.

Таким чином, на відміну від Х.-Г. Гадамера, який в кінцевому підсумку зводить герменевтичний досвід до мовного досвіду, П. Рікер перетворює спрямованість герменевтики на інтерпретацію позамовних феноменів. Філософська герменевтика, як наслідок, по П. Рікеру, повинна вступити в продуктивний діалог з теоріями інтерпретації, що поставляються такими напрямками дослідження, як психоаналіз і структуралізм. Загальне між ними полягає в тому, що конституювання сенсу вони зводять до якоїсь незалежної від суб'єкта несвідомої інстанції (динаміка потягів в першому випадку, структури мови в другому випадку).

Треба зазначити, що герменевтична проблематика присутня в сучасній філософії і без того, щоб розробляють її мислителі належали філософського напрямку, пов'язаному з цим ім'ям. Так, наприклад, для Карла-Отто Апеля філософська герменевтика – лише аспект «трансцендентальної прагматики» (вчення про фундаментальні умовах мовного спілкування), а для Ю. Хабермаса герменевтика – складова частина його «теорії комунікативної дії».

Ю. Хабермас, зокрема, обмежує домагання філософської герменевтики на універсальність. Герменевтика для Ю. Хабермаса – інструмент критики «помилкової свідомості» і збочених форм комунікації. Полемізуючи з

Х.-Г. Гадамером щодо природи розуміння, представник «критичної теорії» заперечує проти гадамерівського положення про визначеність розуміння традицією. З його точки зору, якщо беззастережно прийняти тези

Х.-Г. Гадамера про продуктивності «забобону» в процесі пізнання і про «належність» інтерпретатора розуміємому їм «буття», то в тіні залишається питання про роль рефлексії.

Відзначимо, що схожість, подібність і аналогія – це близькі категорії в філософії, часто розуміються як синонімічні. Однак філософія герменевтики проводить між ними відмінності, допомагаючи виявити складність мислення Людини і його різноманіття мислення у розумінні, тлумаченні та аналізі текстів.

Категорія «подібності» розуміється як ставлення близьке, а в деякому випадку і подібне, споріднене рівності. При наявності у пари предметів, що вивчаються хоча б одного загального ознаки вже ми можемо заявити про схожість цих предметів. Філософській герменевтиці ближче гносеологічне трактування категорії «схожість», що розглядає його як характеристику відповідності образу і предмета, відображення і його оригіналу. Так як головний компонент змісту чуттєвого відображення об'єкта і знання про нього становить структура і організація об'єкта, головною (але не єдиною) характеристикою подібності відображення і оригіналу є схожість їх структурних складових. При цьому структурна схожість збагачується кількісною характеристикою об'єкта, його параметрів і властивостей. Встановлення подібності передбачає визначення місця об'єкта в ієрархії структурних рівнів і в системі різних форм рухомої матерії. На мій погляд, мова тут йде не про відображення, а про відображення досліджуваного предмета. Відповідно філософська герменевтика розглядає в подібності відображення в тексті свідомості народу і його цінностей.

А ось категорія «подібність» дуже важлива для розуміння однакових рис об'єктів, що служить ключем до пояснення бажання і потреби суспільства до життя без кордонів. Філософська герменевтика категорію подібності трактує згідно Платонівської традиції. Сама ідея подібності відіграє фундаментальну методологічну роль в людському мисленні. Платон вважає подобу в сенсі «причетності» речей ейдосам, підпорядкованості нижчого вищому, службовцям для пояснення як виникло нижче. Звідси ми рухаємося до суті пізнання виникнення тексту: від слова до повного обсягу тексту. По суті, це формулювання принципу єдності світу. Саме в гострих суперечках навколо формули «подібне... подібним « людством поступово усвідомлюється той факт, що без визнання структурної (сутнісної) подібності об'єктів неможливо зрозуміти ні їх виникнення, розвиток, функціонування і взаємодія.

Виходячи з категорій «схожість» і «подібність» «виникає категорія «аналогія», під якою мається на увазі умовивід, що дозволяє зробити висновок про наявність у предмета або предметів певної ознаки на підставі того, що цією ознакою володіють інші предмети, багато в чому схожі на перший. Аналогія у філософській герменевтиці являє собою умовивід, в ході якого на основі виявлення подібності або подоби ряду істотних ознак у двох об'єктів або часткового тотожності співвідношень їх елементів та врахування відмінностей між ними в інших відносинах робиться висновок про те, що одному з них притаманні такі властивості, які виявлені при дослідженні іншого об'єкта. Що істотно для розуміння і тлумачення тексту.

Особливість способу отримання висновків за аналогією у філософській герменевтиці виразилося в традиції-перенесення відносин (властивостей, функцій тексту) від одних тексту на інші. Традуктивний спосіб міркувань використовується при зіставленні (аналізі) різних текстів за кількістю, якістю, просторовому положенню, тимчасовій характеристиці, поведінці, функціональними параметрами структури.

У сучасному суспільстві категорії схожості, подібності й аналогії мають важливе значення для розуміння системи дій людини, її буття у світі конкретних предметів і явищ, його розуміння суті того, що відбувається.

Тому для проникнення в суть перетворень сучасного буття значимо вивчення смислів даних категорій і еволюція пізнання та застосування їх людським співтовариством.

Список використаних джерел

1. Герменевтика как практика и как теория. URL: [http:// bibliotekar.ru/filosofiya/212.htm](http://bibliotekar.ru/filosofiya/212.htm) (дата звернення 30.10.2019).
2. Шлейермахер Ф. Герменевтика (пер. с нем. А. М. Вольского). Санкт-Петербург, 2004. 242 с.
3. Дильтей В. Собрание сочинений в 6 тт. Т. 4: Герменевтика и теория литературы / под ред. А.В. Михайлова и Н.С. Плотникова. Москва: Дом интеллектуальной книги, 2001. 538 с.
4. Дройзен И. Г. Историка. Санкт-Петербург, 2004. 584 с.
5. Бёк А. Энциклопедия и методология филологических наук (в изложении П.И. Аландского). Москва, 2013. 208 с.
6. Хайдеггер М. Время и бытие: Статьи и выступления. Москва, 1993. 447 с.
7. Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного. Москва, 1991. 368 с.
8. Betti E. Teoria Generale della Interpretazione. Milano, 1955. 983 p.
9. Рикёр П. Конфликт интерпретаций. Очерки о герменевтике. Москва, 2008. 695 с.

Dobrolyubsky Andriy Olegovych

Doctor of History,

Professor of the Chair of History of Ukraine

State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after KD Ushinsky»

DISPLAY OF SIMILARITY, LIKENESS AND ANALOGY OF PHILOSOPHICAL HERMENEUTICS IN MODERN LIFE

***Abstract.** The concept of «hermeneutics» is of Greek origin: hermeneutic means «to proclaim», «to interpret», «to explain». In a broad sense, «hermeneutics» is the art of interpreting texts.*

Hermeneutics has a double task, namely, the study of language detection as an element of a particular language system and at the same time as the detection of the unique subjectivity behind it.

It should be noted the distinction between «traditional» and «philosophical» hermeneutics, consisting in the following: if in the traditional hermeneutic understanding as a methodological acts, it is a philosophical as an ontological category; if the goal of traditional hermeneutics – methodically verified the reconstruction of meaning attached to a particular text by the author, the goal of philosophical hermeneutics – the analysis of the structure of hermeneutic experience in terms of disclosure enclosed in it the human relationship to the world.

Note that similarity, likeness and analogy are close categories in philosophy, often understood as synonymous. However, the philosophy of hermeneutics distinguishes between them, helping to discover the complexity of human thinking and its diversity of thinking in the understanding, interpretation and analysis of texts.

The category of «similarity» is understood as a relation close, and in some cases similar, akin to equality. In the presence of a pair of subjects studied at least one common feature, we can already declare the similarity of these subjects. Philosophical hermeneutics is closer to the epistemological interpretation of the category «similarity», considering it as a characteristic of the correspondence of the image and the object, the display and it's original.

But the category of «similarity» is very important for understanding the identical features of objects, which is the key to explaining the desire and need of society for a life without borders.

Based on the categories of «similarity» and «similarity» there is a category of «analogy», which is the reasoning that allows to make a conclusion about the presence of the object or objects of a certain sign on the basis that this symptom have other items largely similar to the first.

In modern society, the categories of similarity, similarity and analogy are important for understanding the system of human actions, his being in the world of specific objects and phenomena, his understanding of what is happening.

Key words: hermeneutics, philosophical hermeneutics, similarity, likeness, analogy, modern Genesis.